

θάναγκαζότανε στο λόγο του να ξεφύγει αυτή την κακο-
τοπιά.

Λεύτερη σκέψη οί μακάριοι κάτοικοι του «Ουρανίου
Κράτους»: Μή χειρότερα!

ΤΙ ΛΕΝΕ ΟΙ ΞΕΝΟΙ

(Από τον «ΤΑ·Ι·Μ·Σ» της Λόντρας)

— ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

— ΔΡΑΣΤΗΡΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

(Από τον ανταποκριτή μας)

Ἀθήνα, 26 τοῦ Μάρτη

Ἡ Ἀθήνα ἐφτυχῶς γλύτωσε ἀπὸ καινούργιες
ταραχὲς ἀπάνου στὸ ἀτέλειωτο Γλωσσικὸ Ζήτημα, χάρι
στὴ δραστήρια ἐνέργεια τῆς Κυβέρνησης. Θαυραίνόμε-
νος ἀπὸ τὶς πρῶτες τοὺς ἐπιτυχίες καὶ διηφώντας νέες
δόξεις, ὁ καθηγητὴς Μιστριώτης μὲ τοὺς πῶ φανα-
τικὸς προμάχος τῆς «καθαρέβουσας» ἀνάγγειλαν
πὼς θὰ ἐπιμείνουν ὥστε στὸ 16 ἄρθρο τοῦ Συν-
ταγματίου πὸν ἀφορᾷ τὴ Δημόσια Ἐκπαίδευση νὰ
μπεῖ πρόταση ἐμποδίζοντας τὴ Δημοτικὴ στὰ σκο-
λειά.

Ὁ κ. Βενιζέλος ὅμως ἐννοεῖ νὰ τελιώσει τὴν ἀ-
νόητη ἀφτὴ ταραχὴ ἔτσι σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη του
ἢ Βουλὴ τὴν Παρασκευὴ βράδι ψήφισε τὸ 16
ἄρθρο στὴν πρώτη του μορφῇ, παραλείποντας τὴν
ἐμποδιστικὴ πρόταση. Τὴν ἄλλη μέρα ὁ καθηγητὴς
Μιστριώτης ἔβγαλε διακήρυξη πὼς ἡ ἀθάνατη Ἑλ-
ληνικὴ γλῶσσα, ἡ ἐθνικὴ θρησκεία, κ' ἀφτὸ τὸ γέ-
νος, πὸν ξεβαρβάρωσε ὅλον τὸν κόσμον, τρέχανε τὸ
μεγαλῆτερο κίντυνο, καὶ καλοῦσε συλλαλητήριον γιὰ
σήμερα τἀπόγιομα μὲ σκοπὸ νὰ σκεφτοῦνε, ἂν τὸ
Ἔθνος ὁμόφωνον ἤθελε νὰφτοχειριαστεῖ.

Ὁ κ. Βενιζέλος ἐνέργησε δραστήρια ἀπαγόρευσε
ἐφτὸς τὸ συλλαλητήριον, ἔλαβε γερὰ στρατιωτικὰ μέ-
τρα, καὶ σύνταγμα περικτὸ ἔφτασε ἀπὸ τὴ Χαλκίδα,
μήνησε κίβλας τοῦ καθηγητῆ Μιστριώτη πὼς θὰ
καταδιωχτεῖ γιὰ στάση, καὶ πὼς ἂν προσπαθήσει νὰ
μαζέψει τὸ συλλαλητήριον, θὰ χειροτερέψει τὴν και-
τηγορία.

Τοῦτο φαίνεται πὼς ἔφερε τὸν καθηγητὴ στὰ
λογικὰ του, καὶ χεῖς βράδι ἀπαντῶντας σὲ γράμμα
τοῦ Πρύτανη ἀνάγγειλε πὼς συγκατανέβει στὴν ἀ-
ναβολὴ τοῦ συλλαλητήριου.

Σήμερα βασιλεύει τέλει ἡσυχία. Καθὼς φαίνε-
ται ἡ Κυβέρνηση βρῆκε ὑποστήριξη ἀπὸ τὴ φανε-
ρὴ ἀλλαγὴ τῆς κοινῆς γνώμης, πὸν τώρα καταδικά-
ζει τὸ φανατισμὸ τῶν καθαρεβουσιάνων. Σημαντικὸς
ἀριθμὸς φοιτητᾶδες σηκωθήκανε ἐναντίον τους καὶ
τοὺς ἀρνήθηκαν τὸ δικαίωμα νὰ μιλοῦνε στὸνομα τοῦ

Πανεπιστήμιου, καὶ σήμερα οἱ συνεχνίες βγάλανε
ψήφισμα πὸν ἀποδοκιμάζει τὸ συλλαλητήριον καὶ πὸν
ζητᾷ ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση νὰ διατηρήσει τὴν τάξη
μὲ κάθε θυσία.

Ἔτσι ἔκλεισε ἡ σκιρτὴ τῆς γελούας καὶ ἀξιοδάκρυ-
τῆς κωμωδίας.

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

Ἀγαπητὲ φίλε,

Στὸ περασμένο φύλλον τοῦ «Νουμά», στὸ ἀνοι-
χτὸ γράμμα σου πρὸς τὸν κ. Καλομοίρη, ἀναφέρεις
καὶ μιὰ συζήτηση πὸν ἔγινε μ' ἓνα φίλον σου τὴ
μέρα τοῦ Ἐθαγγελισμοῦ σ' ἓνα γαλατάδικον τῆς ὀ-
δοῦ Ὀμήρου. Ὁ φίλος σου αὐτὸς εἶμαι ὁ ὑποφαι-
νόμενος.

Ἀὐς πὼς δταν πῆγα στὸ Παρίσι φίλησα τὸ χέρι
τοῦ Ψυχάρη κτλ. Ὅταν πρωτοπῆγα στοῦ Ψυχάρη
δὲν εἶταν ἄλλος παρὰ ἐκεῖνος καὶ ὁ ὑποφαινόμε-
νος. Δὲ σοῦ διηγῆθηκα ποτὲ αὐτὸ τὸ ἱστορικὸ, ἂν ὁ
κ. Ψυχάρης σοῦ τὸ ἔγραψε δείχνει μ' αὐτὸ τὴ με-
τριωροσύνη του. Ἀλλιώτικα τὸ ἔχω στὸ ἐνεργητικὸ
παρὰ στὸ παθητικὸ μου, ἀφοῦ δείχνουμα: νάχω τὸ
αἶσθημα τῆς ἱεραρχίας καὶ τὴν ἀνατροπή.

Λεπτὸτὴ δμως φοβᾶμαι πὼς λείπει ἀπὸ μέρος
σου γιὰτὶ μὴν ἰδιαίτερη συζήτηση τὴν κοινοποιεῖς
χωρὶς τὴν ἀδειά μου, γιὰτὶ τίποτ' ἀπὸ τὸ πνεῦμα
τῆς συζήτησης δὲ μένει στὰ λόγια πὸν τόσον εὐ-
κολα ἀραδιάζεις, γιὰτὶ ἐγὼ ἐμίλησα ἀξένουαστα χω-
ρὶς νὰ λάβω ὑπ' ὄψη μου πὼς ὁ φίλος μου μοῦ
στῆνε reportage καὶ γιὰτὶ μιὰ πὸν εἶμαι συγγρα-
φέας καὶ γράφω δὲ δίνω σὲ κανένα τὸ δικαίωμα νὰ
μεταφράσῃ στὴ γλῶσσα του τοὺς δικούς μου στοχα-
σμούς δταν αὐτοὶ δὲν εἶναι ριγμένοι στὸ χαρτὶ καὶ
δημοσιεμένοι.

Ἡ συζήτηση, θυμάσαι ἐλπίζω πολὺ καλὰ, πὼς
ἤρθε ἀπὸ τὴν ἀφιέρωση πὸν ἔκανε καὶ ἔξικανεν ὁ
Ψυχάρης στὸ Βενιζέλον καὶ κατέληξε σὲ λεπτομέ-
ρειες. Ἄν εἶπα πὼς ὁ Ψυχάρης παραδέχεται πὼς
μπορεῖ νὰ γίνῃ ὁ τύπος τῶν λέξεων **συνέγρα** καὶ
μέλλα, μήπως ἐγὼ δὲν ἔκανα τὴ λέξη **φτασάτορας**,
πὸν μοῦ κάνεις μεγάλη τιμὴ νὰ τὴ μεταχειρίζεσαι;
καὶ ἄλλοι δὲν εἶπαν καὶ ἔκαναν ἄλλα καὶ δὲ θὰ πού-
με καὶ δὲ θὰ κάνουμε καὶ ἄλλα ἐνόςω ἡ γλῶσσα
μας δὲν εἶναι σχηματισμένη κ' ἐνόςω τὸ ἴδιο γίνε-
ται καὶ σὲ γλώσσες πολὺ πῶ σχηματισμένες ἀπὸ τὴ
δικὴ μας καθὼς ἡ Ἰταλικὴ; Πὼς ἀπ' αὐτὸ κα-
τόρθωσες νὰ συμπεράνης πὼς ἤθελα νὰ χαρακτη-
ρίσω **ἀνόητον** καὶ **ἀγράμματον** τὸν Ψυχάρη; Πὼς
μεταχειρίζεσαι λέξεις πὸν κανέναν δημοτικιστὴς δὲ
μεταχειρίζεται δταν πρόκειται γιὰ τὸ πρόσωπον ἐνός

Ψυχάρη και πολύ περισσότερο ένας χαρακτηρισμένος από την κοινή γνώμη ως μαλλιαρός, όπως εγώ;

Τού Ψυχάρη το έργο σου είπα ακόμα, θυμάμαι, πως έχει ένα σωρό όψεις κι απ' αυτές σου ανάφερα την επιστημονική, τη συγγραφική, την καλλιτεχνική του· αν εγώ δεν παραδέχομαι τη μία και παραδέχομαι τις άλλες θα πη μ' αυτό πως ο Ψυχάρης είναι ανόητος και αγράμματος; Πώς με συκοφαντείς, φίλε μου, στα μάτια ενός ανθρώπου που σέβουμαι και θαυμάζω για την εργασία του, για την οποία έτοιμάζω ολόκληρο βιβλίο όπου μιλώ, εκθέτουντας και τις αντιρρήσεις μου, μ' όλο το σεβασμό και το θαυμασμό που κάθε νεότερος όφείλει σε άνθρωπο που αφιέρωσεν ολόκληρη τη ζωή του στην εργασία την πιο άχρηστη, χωρίς συμφέρον, και μόνο με τον πόλο να φωτίση το έθνος του;

"Αν είπα πως δεν έπρεπε να ξαναπάρη την αφιέρωση του έργου του στο Βενιζέλο, ύπονοώ μ' αυτό λοιπόν κατά τη γνώμη σου πως είναι ανόητος και αγράμματος; Ο Παλαμάς λ. χ. δεν έπηρε καθίλου πίσω το χαρακτηρισμό του για το Βενιζέλο πως εργάζεται με *ρυθμό, με αρμονία, με ποίηση* και στην τελευταία του άκμα διάλεξη έξακολουθεί ν' αναφέρει με τον προεπούμενο σεβασμό λόγια του κυθερνήτη μας. Έναντία λοιπόν κάνοντας και φρονώντας ο Παλαμάς ύπονοεί πως ο Ψυχάρης είναι ανόητος και αγράμματος;

Έγώ, φίλε μου, ούτε αφιέρωση του έκανα, ούτε χαρακτηρισμό του έδωκα κανένα, ούτε έσφιξα το χέρι. Έκείνου με κεφαλαίο. Έρθα στην Αθήνα για πολύ λίγον καιρό και για την ύγεια μου, καθώς ξέρεις πολύ καλά. Μερικές έφημερίδες έπηραν τη σύμπτωση για να με πειράξουν, το Τελωνείο έκανε λογοκρισία στα βιβλία μου, έπαρκαλοούθησα το γλωσσικό με λύπη, είδα το ζήτημα να σκαλώνη κ' εκκέφτηκα χωρίς να γράψω πουθενά τη σκέψη μου.

Έχρωστούσες να σεβαστής τη σιωπή μου. Γιατί αν αρχίσουμε τη ρεπορτέρικη μέθοδο — αυτό το φρούτο της Αθήνας — μπορούμε πολλά να πούμε. Το άγέρι βλέπεις της Αθήνας δεν έπιδρα σε μένα· εγώ άπόδειξα πως το άγέρι τόχω μέσα μου κι αυτό μ' έφερεν όπου είμαι και θα μπορούσες να με ξανοίξης αν έπρόσεχες τα βιβλία μου.

Έτσι σήμερα δε συμφωνώ με τη νέα τροπή της πολιτικής του «Νουμά». Το δικαίωμα αν δε μου το δίνης του λόγου σου μου το δίνουν τα βιβλία μου, που ο «Νουμάς» δεν καταδέχτηκε ποτέ να προσέξη, μα δεν έχει καμμιά σημασία. Φτάνει που τα πρόσεξαν άλλοι. Είμαι της γνώμης πως ο Ψυχάρης κι ο Χατζόπουλος και συνεπώς κι ο «Νουμάς» ζήτησατε και ζητάτε περισσότερο απ' ό,τι θάπρεπεν από το

Βενιζέλο. Ψυχολογία καμμιά στα πράματα και γι' αυτό όλες οι déssillussions. Ξεχνάτε όλοτελα που ως τα χτές ακόμα βρισκότουσαν το ζήτημα.

Ο κ. Χατζόπουλος στο τελευταίο άρθρο μās ύπενθυμίζει το βιβλίο του Σκληροῦ. "Ας έρθη λοιπόν να εφαρμόση τις ιδέες του κι ας αφήση στη μπάντα πια τις θεωρίες που τον κάνουν να συνθέτη κι ο ίδιος προφητικούς λυρισμούς όπως όλοι μας. "Ας πλησιάση τον έργατη ρωμιό κι ας πασκίση να τότε βγάλη από τα νύχια πρώτα του κεφάλαιου, ύστερα του παπῆ κι ας τον οργανώση. Τότε μέσα σε κάμποσα χρονάκια, είκοσι ως τριάντα, δεν είν' άπίθανο κάτι να καταφέρει με τους τρεις χιλιάδες εργάτες που υπάρχουν όλοι όλοι στην Ελλάδα. Στο μεταξύ όμως που δεν υπάρχει έδω διάκριση τάξεων, ούτε οργανωση καμμιά εργατών, έξον από το γνωστό σωματείο που δέχεται μ' εύγνωμοσύνη πιάνα ως δώρα από αστούς, που έ σοσιαλισμός νοιώθεται ως φιλανθρωπία, ρωτούμε τον κ. Χατζόπουλο, είναι τόσα περιττός ο Έκπαιδευτικός Όμιλος; είναι τόσο περιττός ο Βενιζέλος; "Η ο καθένας μας κάνει το κέφι του — και τότε συμπαθιέται, — άγκαλιάζοντας μια φιλοσοφική θεωρία και διασκεδάζοντας την άνια του, το spleen του; "Όσοι όμως από μās είναι και βιοπαλαιστές μαζί, τότε τί πρέπει να γίνη; Τη δική σου άπάντηση την ξέρω, φίλε μου. Είναι ο *γκρεμνός* του Παλαμά! Μα ο γκρεμνός αυτός ως τώρα τουλάχιστο είναι πολύ άδαιθος και μαλακαστρωμένος για πολλούς.

Με ύπόληψη
ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

ΣΗΜ. ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ». Χαίρόμαστε που ο φίλος ποιητής άναρεί, έτσι παληκαρίσια, με την ύπογραφή του, όσα στο παραμένο φύλλο, δίχως να φανερώσουμε τόνόμα του, αναφέραμε. Δε θα συζητήσουμε δὴν τις γνώμες του, το τόσο μόνο έχουμε χρέος να δηλώσουμε πως ο κ. Ψυχάρης ούτε μās έγραψε ποτέ για το χειροτέλεσμα ούτε το συνθέζει να μās γράφει ποτέ όσα γίνονται μέσα στο γραφείο του και δεν έχουν καμμιά σχέση με τον άγώνα μας.

Η ΣΑΚΟΥΝΤΑΛΑ ΤΟΥ ΚΑΛΙΔΑΝΑ
μεταφρασμένη από το Σανσκορικό και Πρα-
κορικό κείμενο από τον

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

στά γραφεία τοῦ «Νουμά»

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Α. Γ. ΧΑΤΖΗΔΟΥΚΑ

LIVRES D' OCCASION

Έδουθεν τῷ 1889 δόδος Σταδίου — 34

"Όλα σας τα βιβλία, επιστημονικά και μὴ, θα εύρητε λακουργη και μεταχειρισμένα εθηνά. Κατάλογος άποστέλλεται δωρεάν. ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΙ βιβλία και βιβλιοθήκαι.